

Handläggare
Sebastian Rigi
Telefon: 0850822043

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2019-12-19

Nytt miljöprogram för Stockholm 2020-2023

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Stadens nya miljöprogram för 2020-2023 lyfter fram sju prioriterade mål inom ämnet hållbar utveckling. Programmet är ett paraplydokument för en rad andra handlingsplaner, bland annat kemikalieplanen och klimathandlingsplanen.

Förvaltningen ställer sig positiv till programmet och föreslår ytterligare några mål, bland annat vad gäller luftkvalitet och cirkulär ekonomi. Förvaltningen föreslår också att man bör överväga att ta fram en förkortad version av miljöprogrammet utöver det fullständiga dokumentet.

Bakgrund

Stadens nya Miljöprogram för perioden 2020-2023 har kommit på remiss. Miljöprogrammet är det tionde i ordningen och ersätter det förra för perioden 2016-2019. Parallellt med detta program har klimathandlingsplanen för 2020-2023 tagits fram.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhällsplanering. De fackliga representanterna informeras vid samverkansgrupp den 3 december 2019.

Ärendet

Medan klimathandlingsplanen för 2020-2023 har ett strikt fokus på klimatfrågor och specifikt utsläpp av växthusgaser, så har miljöprogrammet 2020-2023 (hädanefter endast *programmet*) ett bredare fokus. Det finns totalt sju prioriterade mål för Stockholms miljö i programmet, dessa är följande:

- Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- En fossilfri organisation 2030
- Ett klimatanpassat Stockholm
- Ett resurssmart Stockholm
- Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem
- Ett Stockholm med frist luft och god miljö
- Ett giftfritt Stockholm

Både mål 1,2 och 7 har i dagsläget egna handlingsplaner. Miljöprogrammet är ett slags paraplydokument för det bredare miljöarbetet. Mål 1,2 och 7 har egna tjänsteutlåtanden till nämndsammanträdet 19 december 2019, (se diarienummer HL 2019/560 för tjänsteutlåtande om mål 1 och 2 och se diarienummer HL 2019/537 för tjänsteutlåtande om mål 7).

Totalt har dessa sju prioriterade mål 16 etappmål och förslag på indikatorer. Nedan presenteras dessa övergripande.

Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040

Stockholms stad ska år 2040 inte ha några nettoutsläpp från uppvärmning, elanvändning och produktion, transport och gasanvändning. Energin ska vara helt fossilfri. Den totala mängden växthusgas per invånare från dessa sektorer ska understiga 1,5 ton CO₂e. Utsläpp från konsumtion ska också minska. Se diarienummer HL 2019/537 för en mer genomgående granskning av målet.

En fossilfri organisation 2030

Stadens verksamheter ska vara fossilfri år 2030. Totalt ska utsläppen från verksamheterna inte överstiga 105 000 ton CO₂e år 2030. Energianvändningen ska också effektiviseras, fossila bränslen ska fasas ut. Staden ska kunna fungera som en inspiratör och föregångare för andra offentliga och privata aktörer. Se diarienummer HL 2019/537 för en mer genomgående granskning av målet.

Ett klimatanpassat Stockholm

Trots världens kamp att försöka hindra klimatförändringarna så har klimatet redan förändrats så pass mycket att vissa effekter redan märks. Detta innebär att världen och Stockholm måste anpassa sig till bland annat kraftigare skyfall och mer intensiva värmeböljor än vi historiskt har varit vana vid. Det handlar om att skydda vital infrastruktur, skydda mot materiella skador men mest centralt är att

skydda människors liv och hälsa. Stadsplaneringen i staden är ett verktyg för att handskas med dessa frågor. Detta genom att planera för stora skyfall med hjälp av dagvattenhanteringar. På så vis går det att minska risken för översvämning. Det handlar också om att planera utemiljöer med skugga för att hantera värmeböljor samt att ordna svala rum inomhus i byggnader. Vidare krävs samverkan över geografiska gränser och mellan verksamheter och organisationer.

Ett resurssmart Stockholm

Stockholm ska minska sin resursanvändning och konsumera klokare. Material ska i större utsträckning ingå i cirkulära processer där varor återanvänds och där avfall hanteras och återvinns, extra stort fokus ligger på resurseffektivitet i byggprocesser. Här krävs det enligt planen utvecklad samverkan med näringslivet – man föreslår exempelvis nätverksträffar där att hitta cirkulära och avfallsförebyggande lösningar.

Vad gäller klokare konsumering handlar det framförallt om att välja produkter som lätt kan återvinnas och att produkter i största möjliga mån ska vara tillverkade av biobaserade eller återvunna material. Upphandling är ett bra styrmedel för att säkra en klokare konsumtion.

För att säkra upp en mer resurseffektiv byggprocess måste det bli enklare för aktörer att lagra material inför återanvändning samt att få till bättre planering. Här kan staden underlätta.

Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem

Stockholms biologiska mångfald ska vara hög och motståndskraftig. Naturen ska också kunna bidra till många olika ekosystemtjänster. Stockholms stad ska upprätthålla samband i stadens blå och gröna infrastruktur för att säkra den biologiska mångfalden. Det ska också genomföras fler förstärkningsåtgärder och ekologisk kompensation. Stadens vattenkvalitet ska också förbättras. Naturen är en resurs och ska behandlas som just det. Den biologiska mångfalden är ett fundament för allt liv på jorden.

Stockholm stads verksamheter ska också öka andelen livsmedel som gynnar den biologiska mångfalden, bland annat genom ett ökat inköp av ekologiska varor, mer vegetariskt samt mer inköp av animaliska produkter som går under svenska djurskyddsregler.

Ett Stockholm med frist luft och god miljö

Stockholmarna ska inte exponeras för skadligt buller och luftföroreningar – bland annat kvävedioxid (NO₂) och luftpartiklar (PM₁₀). Staden har de senaste årtiondena sett en förbättring av luftkvaliteten, dock inte tillräckligt för att nå miljökvalitetsnormerna. För att ligga i linje med normerna behöver utsläppen från vägtrafiken att minska. Användningen av dubbdäck måste också förändras för att minska på PM₁₀-partiklar i luften. Vidare behöver staden arbeta med dammbindningsåtgärder som saltspridning samt göra ett än mer gediget arbete vad gäller gatustädning. Från och med år 2020 ställs krav på tunga fordon att nå miljöklassen Euro VI för att få tillåtelse att köra i Stockholms innerstad, detta för att få ner kvävedioxiderna.

Vad gäller frågan om buller ska staden bland annat använda mer ljuddämpande arkitektur, ge bidrag för ljudreducerande fasadåtgärder och förbättra befintliga bullerskyddsskärmar.

Ett giftfritt Stockholm

Stockholm ska vara en giftfri stad och nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter ska reduceras. Staden ska arbeta med att fasa ut specifika ämnen som är skadliga för hälsan och ersätta dessa. Särskilt utsatta grupper, exempelvis små barn, ska skyddas extra mycket. Se tjänsteutlåtande diarienummer HL 2019/537 för en mer detaljerad beskrivning.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska i sina respektive verksamhetsplaner redovisa hur de avser att bidra till att staden når dessa mål.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar ett paraplyprogram för alla stadens miljömål. Hållbar utveckling är mer än bara klimatåtgärder, något som detta program belyser. Det är positivt att miljöprogrammet förankrar sina mål i Agenda 2030-målen, något som bidrar till att åtgärderna får mer tyngd.

Miljöprogrammet 2020-2023 har ett brett angreppssätt mot de miljöutmaningar som staden och världen står inför. Programmet är lättöverskådligt men det skulle vara fördelaktigt att också producera en förkortad version av programmet i punktform. Frågorna är viktiga men det är troligt att inte många personer kommer läsa alla de 55 sidor som programmet består av. Speciellt med tanke på att

det görs en del hänvisningar till andra dokument som exempelvis klimathandlingsplanen 2020-2023 och kemikalieplanen 2020-2023.

Att luftpartiklarna PM10 behandlas i programmet är bra. Dock så borde även PM 2,5-partiklar behandlas eller åtminstone belysas i programmet. Dessa partiklar har också en negativ påverkan på människors hälsa, speciellt för barn.

Idén om mer cirkulära processer vad gäller material är en mycket positiv åtgärd. Stockholm Vatten och Avfall AB kan vara starkt pådrivande här. Att det kan ske genom exempelvis upphandling är också en bra målsättning just eftersom att staden upphandlar en så pass stor mängd varor och tjänster. Förslaget kan konkretiseras ytterligare, exempelvis genom att föreslå en utfasning av diverse engångsartiklar inom verksamheter där det är möjligt. Här kan också aktivt kampanjande från stadens sida bidra till att idén om cirkulära flöden plockas upp av befolkningen i sin privatkonsumtion – det skulle vara ett bra tillägg. Rent allmänt kan staden ta ytterligare krafttag för att lansera mer informationskampanjer om miljö- och klimatarbete för att engagera befolkningen. Deras engagemang och personliga arbete kan bidra minst lika mycket som stadens åtgärder.

Vidare, eftersom staden belyser vikten av innovation för att bemöta många av de miljöutmaningar som finns är det fördelaktigt att arbeta med så kallade innovationsupphandlingar. Då finns det möjlighet att staden bryter ny mark och vågar satsa på ej beprövade – men ändå kanske fungerande – idéer från upphandlad aktör.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Anna William Olsson
tf avdelningschef

Bilagor

Remissunderlaget - Nytt miljöprogram för Stockholm 2020-2023

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2019-12-02
Anna William Olsson, tf avdelningschef	2019-12-02